

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 5.7.2016
COM(2016) 439 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**ULKOSUHTEISIIN LIITTYVIEN HANKKEIDEN TAKUURAHASTO JA SEN
HALLINNOINTI VUONNA 2015**

{SWD(2016) 220 final}

Sisällys

1.	Johdanto	3
2.	Rahaston taloudellinen tilanne 31. joulukuuta 2015	4
2.1.	Rahaston pääoman liikkeet	4
2.2.	Merkittävät liiketoimet.....	5
2.3.	Raportointipäivän jälkeen tehty merkittävä liiketoimi.....	5
2.4.	Tilinpäätöksen esittäminen	6
2.4.1.	Laatimisperusteet	6
2.4.2.	Rahaston konsolidoimattomat tilinpäätökset 31. joulukuuta 2015	6
3.	Maksut rahastoon tai rahastosta	8
3.1.	Yleisestä talousarviosta rahastoon suoritettujen maksujen oikeusperusta.....	8
3.2.	Yleisestä talousarviosta tai yleiseen talousarvioon varainhoitovuonna suoritettut maksut	9
3.2.1.	Rahaston rahoittaminen.....	9
3.2.2.	Rahaston rahoitusomaisuuden sijoittamisesta saadut korot.....	9
3.3.2.	Rahoitustoiminnan tuotot	10
3.2.4.	Toiminnan tuotot ja kulut.....	11
4.	Rahaston varojen käyttö.....	11
4.1.	Maksulaiminlyöntien seurauksena suoritettut maksut	11
4.2.	EIP:n palkkio.....	11

1. JOHDANTO

Takuurahasto ulkosuhteisiin liittyville hankkeille (jäljempänä 'rahasto') perustettiin 25. toukokuuta 2009 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 480/2009¹ (jäljempänä 'rahastoasetus'). Jos lainansaaja laiminlyö Euroopan unionin myöntämän tai takaaman lainan takaisinmaksun, laina maksetaan takaisin rahastosta. Rahastoasetuksen 7 artiklan mukaisesti komissio antoi rahaston varainhoidon Euroopan investointipankin (EIP) hoidettavaksi yhteisön ja EIP:n välisen, 25. marraskuuta 1994 allekirjoitetun ja myöhemmin 23. syyskuuta 1996, 8. toukokuuta 2002, 25. helmikuuta 2008 ja 9. marraskuuta 2010 muutetun sopimuksen mukaisesti.

Rahastoasetuksen 8 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Komissio toimittaa viimeistään seuraavan varainhoitovuoden toukokuun 31 päivänä Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle vuosikatsauksen rahaston tilanteesta ja hoidosta edellisenä varainhoitovuotena.”

Nämä tiedot esitetään tässä kertomuksessa sekä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa. Tiedot perustuvat EIP:ltä sopimuksen mukaisesti saatuihin tietoihin.

¹ EUVL L 145, 10.6.2009, s. 10. Asetuksella kodifioitiin ja kumottiin takuurahaston perustamisesta ulkosuhteisiin liittyville hankkeille 31 päivänä lokakuuta 1994 annettu asetetus (EY, Euratom) N:o 2728/94.

2. RAHASTON TALOUDELLINEN TILANNE 31. JOULUKUUTA 2015

Rahaston taloudellisella tilanteella tarkoitetaan rahaston vuonna 1994 tapahtuneesta perustamisesta lähtien kertyneiden rahavirtojen summaa.

2.1. Rahaston pääoman liikkeet

Rahaston varat olivat yhteensä 2 343 091 110,14 euroa (ks. valmisteluasiakirjan liite: rahaston taloudellinen tilanne 31. joulukuuta 2015, EIP:n mukaan). Summaan sisältyvät seuraavat rahaston perustamisesta lähtien kertyneet määrät:

Takuurahasto	Määrä 31.12.2015	Määrä 31.12.2014	Muutos 2014-2015
Rahoitusosuudet talousarviosta rahastoon	4 000 358 104,00	3 743 236 312,00	257 121 792,00
Päätyneiden varainhoitovuosien nettotulokset	940 394 573,31	908 051 618,54	32 342 954,77
Rahaston laiminlyödyistä maksueristä suorittamien maksujen takaisinperintä	578 854 353,78	578 854 353,78	-
Muiden lyhytaikaisten velkojen vaihtelu	23 101 194,04	23 084 839,03	16 355,01
Myöhässä olevista suorituksista perityt maksut (vuodelta 2002)	5 090 662,91	5 090 662,91	-
Takauksen perusteella suoritettut maksut	-705 104 452,97	-644 939 881,42	-60 164 571,55
Ylijäämän palautukset talousarvioon (myös uusien jäsenvaltioiden liittymisestä johtuva poikkeuksellinen palautus talousarvioon)	-2 531 726 712,72	-2 531 726 712,72	-
Salkun arvon mukauttaminen IFRS-standardeihin perustuvan arvonmäärityksen mukaisesti	32 123 387,79	56 101 855,45	-23 978 467,66
Rahaston kirjanpitoarvo (vastaavat yhteensä)	2 343 091 110,14	2 137 753 047,57	205 338 062,57

Rahaston kirjanpitoarvo kasvoi noin 205 miljoonaa euroa vuonna 2015. Tämä johtuu seuraavista seikoista:

Arvonnousu

- Talousarviosta maksettiin 257 miljoonaa euroa (rahoitettava määrä), jotta rahasto pääsisi 9 prosentin tavoitesummaan.
- Rahoitustoimien nettotulot olivat 32 miljoonaa euroa.

Arvonlasku

- Rahasto kattoi Syyrian laiminlyömät maksut, joiden kokonaissumma on 60 miljoonaa euroa.

- Salkun arvo laski 24 miljoonaa euroa, mikä johtui arvon mukautuksesta markkinahintaan.

2.2. Merkittävät liiketoimet

- (1) EIP:llä on ollut marraskuusta 2011 lähtien maksamattomia erääntyneitä valtionlainaa koskevia saatavia Syyrialta. Tämän vuoksi EIP on sen ja EU:n välisen takuusopimuksen mukaisesti turvautunut EU:n takuurahastoon 29 kertaa 31. joulukuuta 2015 mennessä. Rahastosta on maksettu kaikkiaan 225,1 miljoonaa euroa (ks. kohta 4.1 ”Maksulaiminlyöntien seurauksena suoritettut maksut”).

- (2) Talousarviosta rahastoon maksettava rahoitusosuus määritettiin helmikuussa 2015 rahastoasetuksen 3 ja 5 artiklan mukaisesti:

Rahastoasetuksen 3 artiklassa² rahaston tavoitesummaksi vahvistetaan 9 prosenttia kustakin toimesta aiheutuvien pääomasitoumusten kokonaismäärästä, johon lisätään maksamattomat erääntyneet korot.

Rahastoasetuksen 5 artiklan mukaan talousarviosta rahastoon vuonna $n + 1$ siirrettävän määrän perusteena on vuoden $n - 1$ lopun tavoitesumman ja rahaston varojen nettoarvon välinen erotus, joka lasketaan vuoden n alussa.

Jotta rahaston varat kattaisivat 9 prosenttia voimassa olevien pääomasitoumusten kokonaismäärästä, vuoden 2016 talousarvioon sisällytettiin 257,1 miljoonan euron määrä rahastoon maksettavaa osuutta varten. Joulukuun 31. päivänä 2014 tavoitesumma oli 2 371,8 miljoonaa euroa eli 9 prosenttia voimassa olevien takauksen saaneiden toimien kokonaismäärästä (26 353,2 miljoonaa euroa). Joulukuun 31. päivänä 2014 tavoitesumman ja rahaston nettovarojen (2 114,7 miljoonaa euroa) välinen erotus oli 257,1 miljoonaa euroa.

Vastaava määrä pyydettiin rahaston rahoittamiseen vuonna 2016. Neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyivät sen marraskuussa 2015 osana vuoden 2016 talousarvion hyväksyntää. Tämän jälkeen se katsottiin rahaston saatavaksi unionin talousarviosta.

- (3) Helmikuussa 2015 talousarviosta siirrettiin rahastoon 144,4 miljoonaa euroa. Tämä summa vastasi talousarviosta vuonna 2015 rahoitettavaa määrää (ks. yksityiskohdat kohdassa 3.2.1 ”Rahaston rahoittaminen”).

2.3. Raportointipäivän jälkeen tehty merkittävä liiketoimi

Helmikuussa 2016 talousarviosta siirrettiin rahastoon 257,1 miljoonaa euroa. Tämä summa vastasi talousarviosta vuonna 2016 rahoitettavaa määrää.

² Rahastoasetuksessa säädetään, että rahaston kattamat toimet jäsenyyteen valmistautuvien maiden hyväksi pysyvät unioniin liittymisen jälkeenkin EU:n takauksen piirissä. Ne eivät kuitenkaan enää liittymispäivän jälkeen ole EU:n ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita, vaan ne katetaan rahaston sijaan suoraan Euroopan unionin yleisestä talousarviosta.

2.4. Tilinpäätöksen esittäminen

2.4.1. Laatimisperusteet

Rahaston tilinpäätös (samoin kuin konsolidoimattomat tilinpäätökset) on laadittu Euroopan komission tilinpitäjän hyväksymien kirjanpitosääntöjen mukaisesti siten kuin valmisteluasiakirjassa on selitetty, ja erityisesti on otettu huomioon ”Kirjanpitosääntö nro 11 – Rahoitusvälineet”.

2.4.2. Rahaston konsolidoimattomat tilinpäätökset 31. joulukuuta 2015

Rahaston konsolidoimattomat tilinpäätökset laaditaan niiden kirjanpito tapahtumien huomioon ottamiseksi, joita ei ole sisällytetty EIP:n laatimaan rahaston tilinpäätökseen (ks. valmisteluasiakirja). Niinpä rahaston kokonaisvarat EIP:n laatimassa tilinpäätöksessä ovat 2 343 091 110,14 euroa, kun ne konsolidoimattomissa tilinpäätöksissä ovat 2 107 985 583 euroa. Konsolidoimattomiin tilinpäätöksiin sisällytetään kaikki rästit samoin kuin viivästyneille summille (31.12.2015 kokonaisuudessaan järjestämättömät lainat) kertyneet korot ja muut siirtyvät erät³ siihen asti, että rahastolle kuuluvat määrät on maksettu kokonaisuudessaan takaisin. Rahastolla on siten täydelliset, vuoden loppua koskevat tilinpäätökset, jotka yhdistetään EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen. Konsolidoimattomien tilinpäätösten vaihtuviin vastaaviin sisältyy EIP:n 22 016 265 euron väliaikainen saatava maksamattomista takausvaateista ja niihin liittyvistä eristä, joiden osalta EIP on Syyrian velkoja vaateen maksamiseen saakka. Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy EIP:lle maksettava 22 763 789 euron saatava maksamattomista takausvaateista ja niihin liittyvistä eristä.

Takuurahasto: konsolidoimaton tase

Konsolidoimattomalla taseella tarkoitetaan tasetta, joka on laadittu sitä varten, että se yhdistetään unionin konsolidoidun tilinpäätöksen kanssa. Suurimmat erät selitetään taseen liitetiedoissa.

³ Muut siirtyvät erät sisältävät mahdolliset valuuttakurssierot ja EIP:lle kuuluvat takaisinperintämaksut.

Tase – vastaavaa

	31. joulukuuta 2015	31. joulukuuta 2014
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 614 233 483	1 499 128 901
Rahoitusvarat	1 614 233 483	1 499 128 901
VAIHTUVAT VASTAAVAT	493 752 100	517 361 813
Rahoitusvarat	387 792 573	346 281 423
Saamiset	22 016 264	23 147 185
Käteisvarat ja muut rahavarat	83 943 262	147 933 205
VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 107 985 583	2 016 490 714

Tase – vastattavaa

	31. joulukuuta 2015	31. joulukuuta 2014
RAHOITTAJIEN VARAT	2 082 760 780	1 991 699 974
Euroopan komission rahoitusosuus	1 211 509 598	1 067 100 081
Käyvän arvon rahasto	32 123 388	56 101 855
Kertyneet voittovarot	839 127 794	868 498 038
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-	-
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	25 224 803	24 790 740
Lyhytaikaiset velat	25 224 803	24 790 740
RAHOITTAJIEN VARAT JA VELAT YHTEENSÄ	2 107 985 583	2 016 490 714

Taseen liitetiedot:

- Vaihtuvissa vastaavissa olevilla saamisilla tarkoitetaan lainoja, jotka oli vaadittu maksettaviksi mutta joita ei ollut vielä maksettu, ja niihin liittyviä eriä. Lainat maksettiin tammi–maaliskuussa 2016.
- Omaan pääomaan kuuluva kertyneet voittovarot -erä eroaa valmisteluasiakirjassa esitetystä rahaston taloudellisesta tilanteesta, mikä johtuu takausvaateiden ja sakkoseuraamusten palautuksista rahastoon.
- Lyhytaikaisia velkoja ovat maksamattomat takausvaateet taseen päivämääränä ja niihin liittyvät erät, EIP:lle maksettavat kertyneet takaisinperintämaksut, EIP:n hallinnointipalkkio ja tilintarkastuspalkkiot.

Takurahasto: konsolidoimaton tuloslaskelma

Samaan tapaan kuin konsolidoimaton tase, konsolidoimaton tuloslaskelma on laadittu EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen sisällyttämistä varten.

	2015	2014
Toiminnan tuotot	477 789	263 355
Toiminnan kulut	(1 591 683)	(1 516 968)
TOIMINNAN TULOS	(1 113 894)	(1 253 614)
Rahoitustuotot	40 109 123	35 209 330
Rahoituskulut	(68 365 473)	(149 238 663)
RAHOITUSTOIMINNAN TULOS	(28 256 350)	(114 029 333)
VARAINHOITOVUODEN TALOUDELLINEN TULOS	(29 370 244)	(115 282 947)

Tuloslaskelman liitetiedot:

- Rahoituskulut sisältävät arvonalentumistappioita siirretyistä lainoista, jotka liittyvät laiminlyötyihin maksuihin (ks. kohta 4.1).

3. MAKSUT RAHASTOON TAI RAHASTOSTA

Tässä jaksossa selitetään pääoman liikkeet rahastoon ja rahastosta.

3.1. Yleisestä talousarviosta rahastoon suoritettujen maksujen oikeusperusta

Rahastoasetuksessa säädetään budjettivarojen tehokkaasta käytöstä varmistamalla, että rahaston rahoittaminen perustuu takauksen saaneiden voimassa olevien lainojen toteutuneisiin määriin. Voimassa olevien sitoumusten määrän kasvaessa myös rahaston tavoitesumman säilyttämisen edellyttämä rahoitusosuus EU:n talousarviosta kasvaa.

Rahaston tavoitesummaksi vahvistetaan 9 prosenttia kustakin toimesta aiheutuvien, yhteisöjen pääomasitoumusten kokonaismäärästä, johon lisätään maksamattomat erääntyneet korot, mukaan lukien kaikenlaiset rahastosta katettavat toimet (EIP, makrotaloudellinen rahoitusapu ja Euratomin lainat) EU:n ulkopuolella. Tavoitesumman ja rahaston nettovarojen arvon välinen erotus joko maksetaan rahastoon budjettikohdasta 01 03 06 ”Takuurahaston rahoittaminen” tai, ylijäämätapauksessa, rahastosta talousarvioon.

3.2. Yleisestä talousarviosta tai yleiseen talousarvioon varainhoitovuonna suoritettavat maksut

3.2.1. Rahaston rahoittaminen

Joulukuun 31. päivänä 2013 voimassa olevien, rahaston takaamien toimien arvo oli 23 609,2 miljoonaa euroa. Tällä perusteella 144,4 miljoonaa euroa lisättiin budjettikohtaan 01 03 06 ”Takuurahaston rahoittaminen” Euroopan unionin vuoden 2015 yleisen talousarvion menotaulukossa. Tämä määrä maksettiin yhtenä suorituksena talousarviosta rahastoon helmikuussa 2015.

3.2.2. Rahaston rahoitusomaisuuden sijoittamisesta saadut korot

Sijoituspolitiikka

Rahaston rahoitusomaisuus on sijoitettu sopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna⁴, liitteessä määrättyjen varainhoitoperiaatteiden mukaan. Periaatteiden mukaan 20 prosenttia rahaston varoista on sijoitettava lyhytaikaisiin, enintään vuoden kuluessa erääntyviin sijoituksiin. Näihin sijoituksiin sisältyvät vaihtuvakorkoiset arvopaperit erääntymisajasta riippumatta sekä kiinteäkorkoiset arvopaperit, joiden jäljellä oleva erääntymisaika on enintään yksi vuosi, alkuperäisestä erääntymisajasta riippumatta. Jotta säilytetään tasapaino niiden instrumenttien välillä, joilla saadaan tarvittava likviditeetti, vähintään 100 miljoonaa euroa pidetään rahamarkkinasijoituksina, erityisesti pankkitalletuksina.

Enintään 80 prosenttia rahaston varoista voidaan sijoittaa joukkovelkakirjasalkkuun, jonka erääntymisaika on enintään 10 vuotta ja kuusi kuukautta maksupäivästä. Kaikkien rahaston sijoitusten keskimääräinen duraatio saa olla enintään viisi vuotta. Joukkovelkakirjoihin tehtävissä sijoituksissa on noudatettava tiettyjä erityisvaatimuksia, jotka koskevat muun muassa likviditeettiä, luottoluokkia, vastapuolien kelpoisuutta ja keskittämiseen liittyviä rajoituksia. Hyvän riskinhajautuksen varmistamiseksi saman liikkeeseenlaskijan joukkovelkakirjoihin sijoitettava kokonaissumma saa olla enintään 10 prosenttia salkun yhteenlasketusta nimellisarvosta.

Tulos

Makrotaloudelliset olosuhteet ja erittäin elvyttävä rahapolitiikka johtivat vuonna 2015 korkojen laskuun ja usein negatiiviseen korkotasoon.

Rahaston absoluuttinen tuotto oli +0,47 prosenttia vuoden 2015 aikana, joten se ylitti vertailuarvonsa 0,9 peruspisteellä. Rahaston tuloksen vertailuarvoon on yhdistetty

⁴ Sopimusta on muutettu 23. syyskuuta 1996 tehdyllä täydennyksellä N:o 1, 8. toukokuuta 2002 tehdyllä täydennyksellä N:o 2, 25. helmikuuta 2008 tehdyllä täydennyksellä N:o 3 ja 9. marraskuuta 2010 tehdyllä täydennyksellä N:o 4.

pääasiassa iBoxx-indeksejä (esimerkiksi Eurozone Sovereign (EUR) -indeksi ja Collateralized Covered (EUR) -indeksit) sekä lyhytaikaisen luottoriskin osalta Euribid.

Rahaston tulosta paransi vuonna 2015 pääasiassa tuottokäyrän lyhyen pään aleneminen (ks. lisätietoja valmisteluasiakirjan kohdasta 1.4.2 ”Tulos”).

3.3.2. Rahoitustoiminnan tuotot

Vuonna 2015 rahaston käteisvarojen ja muiden rahavarojen ja arvopaperisijoitusten korkotuotot ja siirtyneiden lainojen kertyneet korkotuotot olivat yhteensä 40 109 123 euroa. Nämä korkotuotot jakautuivat seuraavasti:

Kuvaus:	2015	2014
Käteisvarojen ja muiden rahavarojen korkotuotot	17 621	267 136
Lyhytaikaisista talletuksista kertyneet korot	6 496	263 229
Käyttötilien korot	11 125	3 907
Myytävissä olevien sijoitusten korkotuotot	24 226 548	29 274 967
Saadut korot – myytävissä olevien sijoitusten salkku	29 814 016	30 590 691
Arvonkorotus/arvonalennus	(5 587 468)	(1 315 724)
Arvopapereiden lainaksi antamisesta saadut tulot	115 810	99 651
Rahoitusvarojen toteutuneet myyntivoitot	9 176 574	1 162 567
Siirretyistä lainoista kertyneet korot	6 572 571	4 405 009
Rahaston rahoitusomaisuuden sijoittamisesta saadut korot	40 109 123	35 209 330

3.2.4. Toiminnan tuotot ja kulut

Toiminnan tuloksena oli 1 113 894 euron alijäämä, johon vaikuttivat EIP:n hallinnointipalkkiot (861 228 euroa), muut toimintakulut (lähinnä säilytysmaksut; 190 955 euroa), ulkoisen tilintarkastuksen palkkiot (39 500 euroa), realisoitumattomat kurssivoitot siirretyistä lainoista (477 789 euroa) ja EIP:n kertyneet takaisinperintämaksut (500 000 euroa; sovittu enimmäismäärä).

4. RAHASTON VAROJEN KÄYTTÖ

Rahaston varojen käytöllä tarkoitetaan kaikkia rahaston rahoitussitoumuksia.

4.1. Maksulaiminlyöntien seurauksena suoritettut maksut

- Rahastolle maksulaiminlyöntien vuoksi esitetyt takausvaateet

Syyrian tilanteen heikennyttyä ulkoasiainneuvosto, Euroopan parlamentti ja neuvosto tekivät vuonna 2011 joitakin Syyriaa koskevia päätöksiä. Ne esimerkiksi kielsivät nykyisiin lainasopimuksiin liittyvät EIP:n maksut ja keskeyttivät valtion hankkeisiin Syyriassa liittyvät, EIP:n teknistä apua koskevat sopimukset. Rajoittavia toimia on sen jälkeen määrätty 18 päivänä tammikuuta 2012 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 36/2012, sellaisena kuin se on muutettuna.

Tämän seurauksena EIP ei ole toukokuun 2011 jälkeen toteuttanut uusia rahoitustoimia, ja kaikki käynnissä olevat maksut ja teknisen avun palvelut Syyrian arabitasavallalle ovat olleet toistaiseksi keskeytettynä marraskuusta 2011.

Vaikka Syyria on menneinä vuosina maksanut lainojaan keskuspankille täysimääräisesti ja ajoissa, EIP:llä on ollut marraskuusta 2011 lähtien erääntyneitä valtionlainasaatavia Syyrialta. Tämän vuoksi EIP on sen ja EU:n välisen takuusopimuksen mukaisesti turvautunut EU:n takurahastoon 29 kertaa 31. joulukuuta 2015 mennessä. Rahastosta on maksettu kaikkiaan 225,1 miljoonaa euroa. Kolme viimeisintä vaadetta (22,1 miljoonaa euroa) erääntyvät vuoden 2016 ensimmäisellä neljänneksellä.

- Raportointipäivän jälkeiset tapahtumat

Helmikuuhun 2016 mennessä on esitetty yksi uusi Syyrian maksulaiminlyöntiä koskeva vaade, jonka kokonaissumma on 7,8 miljoonaa euroa.

4.2. EIP:n palkkio

EIP:n palkkio muodostuu hallinnointipalkkioista ja takaisinperintämaksuista. Hallinnointipalkkiot kattavat rahaston hallinnoinnin. Takaisinperintämaksut kattavat EIP:n takaisinperintätoimet, jotka koskevat EU:n takauksen piiriin kuuluvia takaisinmaksujen laiminlyöntejä unionin ulkopuolella toteutettavien EIP:n rahoitustoimien osalta.

Sopimuksen toisessa täydennyksessä, joka on tehty 8. toukokuuta 2002, määrätään, että EIP:n palkkio lasketaan soveltamalla rahaston omaisuuden kuhunkin erään alenevaa vuosipalkkioprosenttia. Palkkio lasketaan rahaston vuotuisten varojen keskimääräisestä arvosta.

Vuonna 2015 EIP:n palkkioksi vahvistettiin 861 228 euroa, joka merkittiin tuloslaskelmaan ja kirjattiin taseeseen siirtovelkana.

EIP:lle kuuluvat takaisinperintämaksut lasketaan komission ja EIP:n välillä heinäkuussa 2014 allekirjoitetun takaisinperintäsopimuksen perusteella. Vuoden 2015 lopussa kertyneet takaisinperintämaksut olivat 1 560 285 euroa.